

Kompetensförsörjning för vindkraftsbranschen

30 ägare och projektörer svarar i enkätstudie

Grön industriell omställning förutsätter vindkraftsutbyggnad – kan leda till brist på kompetens

Sveriges elanvändning bedöms dubbla till år 2035 när den gröna industrialiseringen blir verklighet. Vi behöver bygga ett modernt, robust och dubbelt så stort elsystem – på rekordtid. För att vårt land ska lyckas med industrins och transporternas elektrifiering är det avgörande med billig el från en fortsatt kraftig vindkraftsutbyggnad. Detta för med sig en ökad efterfrågan på vindkraftsutbildad arbetskraft.

Den gröna omställningen för med sig ett positivt problem: det finns en risk för brist på utbildad arbetskraft. Men om Sverige klarar av att säkra kompetensförsörjningen vinner vi på flera sätt – med fler lokala och regionala arbetstillfällen, med mer el i elnätet och med mindre växthusgasutsläpp.

Svensk Vindenergi har bitt medlemsföretagen svara på en enkät kring kompetensförsörjning för vindkraftsrelaterad verksamhet i Sverige för att fördjupa och komplettera de initiativ att kartlägga arbetsmarknaden i branschen som redan finns.

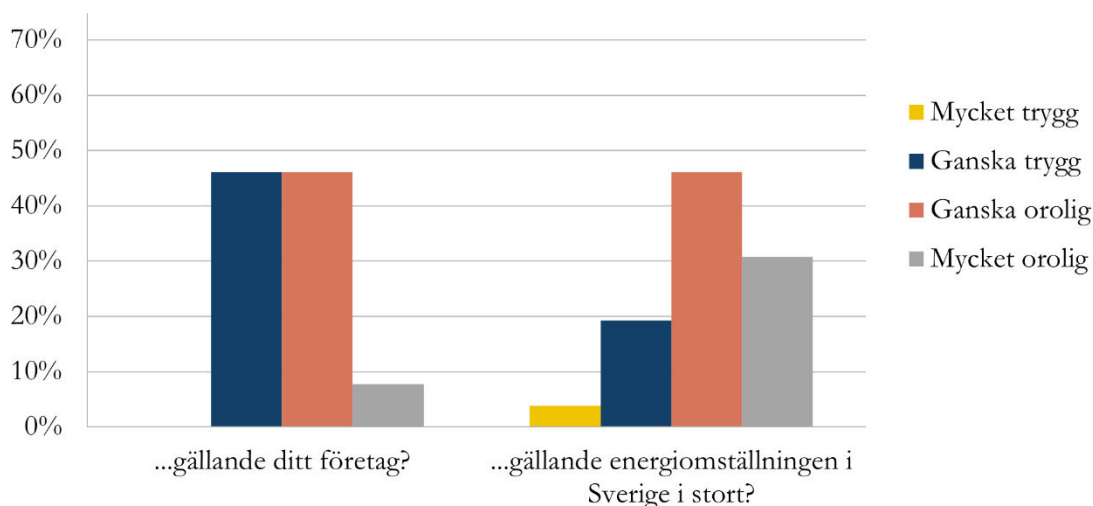
I denna rapport har Svensk Vindenergi sammanställt och dragit slutsatser från svaren från medlemsgruppen vindkraftsparkägare och/eller -projektörer av vindkraftsparker. Av 60 tillfrågade företag svarade 30 helt eller delvis på enkäten. Den totala svarsfrekvensen på varje enskild fråga redovisas nedan.

Resultat från enkätundersökningen

Oro för den egna kompetensförsörjningen – och ännu mer för elektrifieringen i stort

Drygt hälften av respondenterna känner sig oroliga eller mycket oroliga för sin kompetensförsörjning. Vi vet sedan tidigare att trycket på personal till branschen idag är stort, och resultatet bekräftar att så även blir fallet framöver. Vi måste agera proaktivt för att säkra tillgången på kompetens.

Fråga 1. Hur känner du inför framtida kompetensförsörjning gällande ditt företag respektive för energiomställningen i stort? Svarade: 26, hoppade över: 4

Samtidigt är respondenterna ännu oroligare för kompetensförsörjningen inom energiomställningen i stort. Vindkraftsbranschen är inte en isolerad bransch; för utbyggnaden av elproduktion krävs exempelvis också utbyggnad av elnät. Det är därför viktigt med en övergripande analys och strategi. Den samordnande rollen för detta har Energimyndigheten i sitt regeringsuppdrag att kraftsamla kring kompetensförsörjning

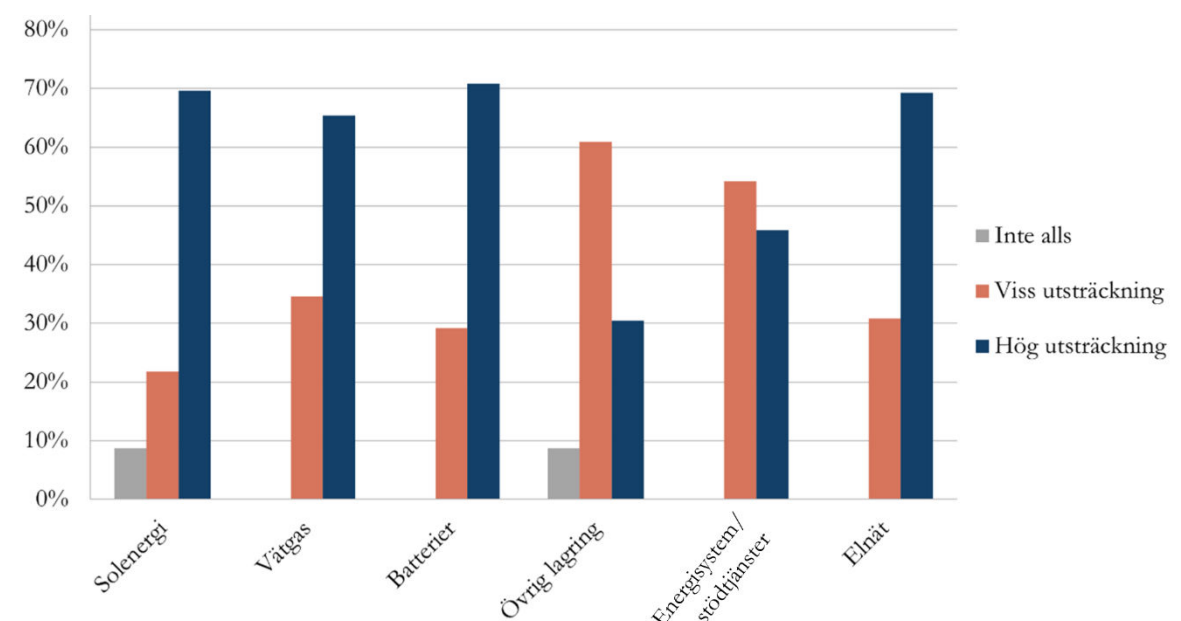
för elektrifieringen. Informationsinsamling samt identifiering av utmaningar, möjligheter och prioriteringar blir viktiga ingredienser i myndighetens arbete.

De individer som idag står längre från arbetsmarknaden, t.ex. för att de har en utländska utbildning, är en stor och viktig grupp som kan stärka rekryteringsbasen. Därför är det mycket viktigt att tillföra tillräckliga resurser för omställningsstöd och kompletteringsutbildningar som t.ex. [snabbspår energiteknik](#).

Vindkraften blir en allt viktigare del av energisystemet

I takt med att vindkraften växer och blir en allt viktigare del av energisystemet, blir även vindkraftsaffären i allt högre utsträckning kopplad till systemet i stort. Kombinationen vindkraft, lagring och stödtjänster för elsystemet är idag mycket vanligare, och detta reflekteras i enkätsvaren.

Fråga 2. Utöver vindkraft, i vilken utsträckning tror du er framtida arbetskraft också behöver vara kunnig inom nedan områden? Svarade: 26, hoppade över: 4

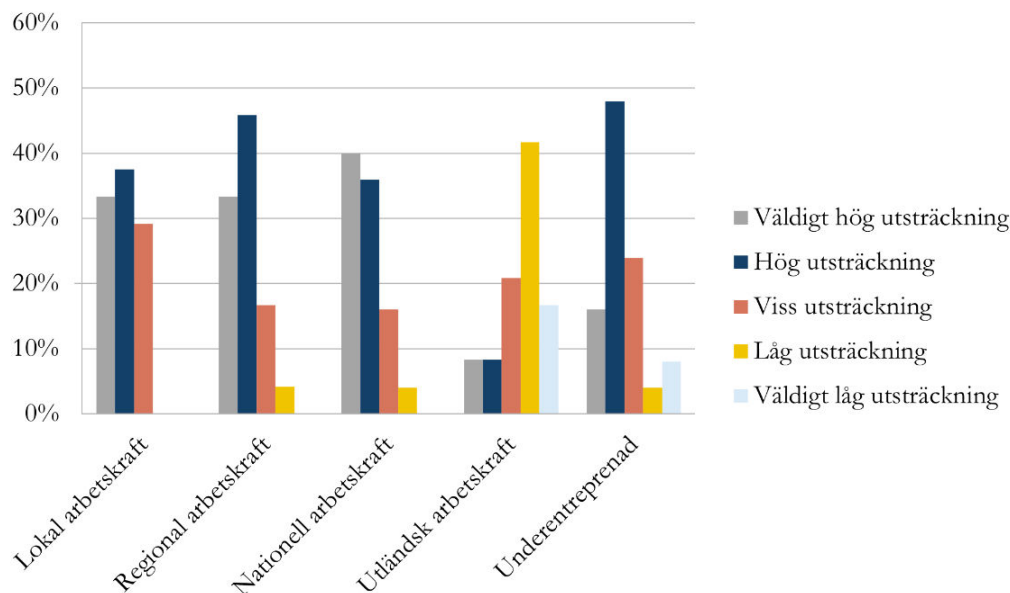

Vätgasen som framställs med hjälp av el från vindkraft väntas bli en viktig del av morgondagens energisystem. Det finns idag relativt lite kompetens som täcker upp för detta, både hos branschen som ansvarar för drift och underhåll, och hos de tillstånds- och tillsynsansvariga myndigheterna. Det behöver skapas utbildningsplatser i tid för den som ska jobba mycket inom området. För andra roller kan det räcka med vidareutbildning inom specifika delar, såsom säkerhet.

Arbetskraft väntas i hög utsträckning rekryteras lokalt eller regionalt

Svaren i enkäten ger en tydlig bild: vindkraftsföretagen förväntar sig att en stor del av rekryteringen kommer ske lokalt eller regionalt. Endast i låg utsträckning förväntas rekrytering ske från utlandet.

Fråga 3. I vilken utsträckning tror du er rekrytering kommer att ske från lokal, regional, nationell respektive utländsk arbetskraft? Svarade: 25, hoppade över: 5

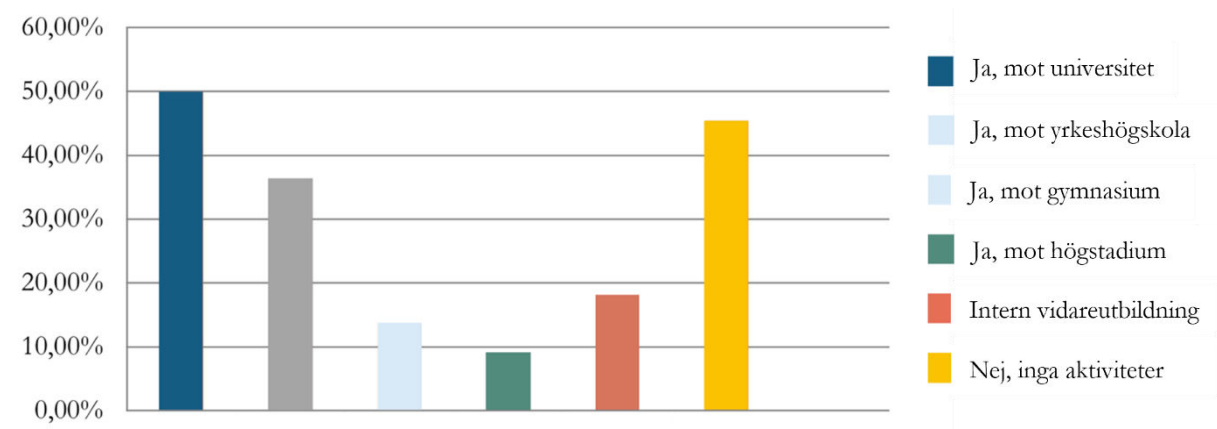
"Jag tror diversitet är bra. Vi vill ha bredd, men anställa i Sverige"

Frisvaren på följdfrågan om vad som skulle krävas för att ytterligare för att rekrytera nationellt visar att det är en fråga om utbildning. Finns den efterfrågade arbetskraften lokalt eller regionalt, väljer man den. Detta ger ett positivt handlingsutrymme att stärka nyttorna som vindkraften genererar genom att säkerställa att relevanta utbildningsplatser finns och fylls.

Outnyttjade möjligheter för branschen att stärka kompetensförsörjningen

Närmare hälften av de svarande anger att de inte bedriver några insatser alls, vad gäller rekryteringsbehov, gentemot lärosäten med relevanta utbildningar. Den övriga halvan verkar aktiva på flera områden och vänder sig i stor utsträckning till eftergymnasiala utbildningar. Dock anger ganska få svarande att de marknadsför sig till gymnasie- och högstadiel elever. Ingen svarande angav att de genomför denna typ av insatser gentemot elever på förskolor eller mellanstadiet.

Fråga 3. Bedriver ditt företag marknadsföring/aktiviteter för att trygga er långsiktiga kompetensförsörjning? (Flera val är möjliga) Svarade: 22, hoppade över: 8

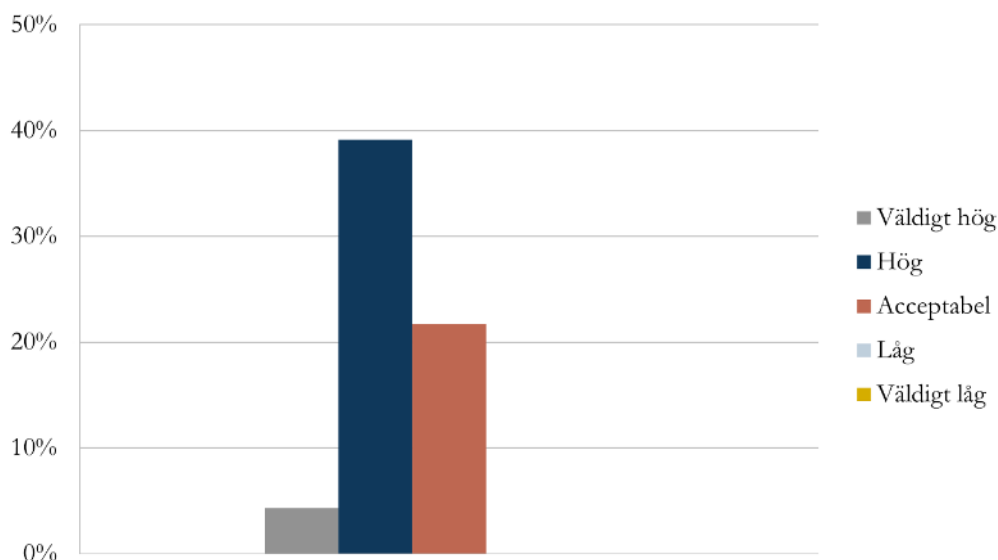
Här finns alltså en uppenbar möjlighet att stärka kommunikationen i ett tidigt skede. Men ju längre ifrån anställningsbar ålder, desto osäkrare blir kopplingen mellan företagets aktivitet och faktisk rekrytering. Därför kan incitamentsstrukturer krävas.

Bra kvalitet på yrkesutbildningarna – och attraktionskraften kan stärkas ytterligare

Yrkehögskolan spelar en viktig roll för utbildning inom vindkraftsrelaterade yrken och respondenterna ger en övervägande positiv bild av utbildningarnas kvalitet. Inte en enda anser kvalitetsnivån vara låg.

Fråga 5. Vilken kvalitet anser du att yrkesutbildningarna i Sverige har?

Svarade: 23, hoppade över: 7

Samtidigt står många platser på utbildningarna tomma. För att vända trenden måste det bli mer attraktivt att söka till dessa utbildningar. Därför har Svensk Vindenergi initierat ett erfarenhetsutbyte mellan utbildningsaktörerna på området. Samarbetet har redan identifierat möjliga synergier t.ex. lärarutbyte, ämnesval och marknadsföring. Vindkraftsbranschens uppgift är att på ett strukturerat sätt erbjuda praktikplatser (lärande i arbete, LIA) med god framförhållning i tillräcklig utsträckning. Alla berörda aktörer måste också stärka och bredda sina kommunikationsinsatser. Det är en utmaning att öka andelen sökande kvinnor. Att öka intresset av teknik- och naturvetenskapliga ämnen hos denna grupp är dock en generell utmaning, inte endast en utmaning för vindkraftsbranschen.

Efterfrågade yrkesroller i framtiden

Enkäten innehöll frågor om efterfrågan av specifika yrkesroller. Svaren på dessa frågor presenteras endast på ett övergripande plan i denna rapport eftersom svarsfrekvensen var låg. Nittio procent av de svarande angav att de kommer att rekrytera ingenjörer inom den kommande femårsperioden. Alla svarande angav att de kommer rekrytera projektledare, planerare och/eller analytiker under samma period.

De ingenjörroller som efterfrågades särskilt var t.ex. elkraft-, GIS-, energi- och miljöingenjörer. Det var också dessa roller som företagen förväntade sig störst utmaning med att rekrytera. Bland projektledarrollerna lyftes affärsutvecklare, projektledare och projektutvecklare som särskilt viktiga att rekrytera. Även dessa roller såg man också i högst utsträckning en utmaning med att rekrytera.

De svarande påminde även om de roller som kommer bli allt viktigare framöver för att den havsbaserade vindkraften ska kunna komma på plats, som t.ex. mariningenjörer och ingenjörer inom elektrobränslen.